

Onderzoeksresultaten

‘Enquête onder paardenbedrijven en hun klanten’

KIGO- project ‘Veiligheid Mens en Paard’

Auteur: Johan Mulder
Datum: 27-10-2010

Inhoudsopgave :

1. De enquête onder paardenbedrijven en hun klanten	blz 3
1.1 Inleiding	blz 3
1.2 Achtergrond	blz 3
1.3 Steekproef	blz 3
2. Resultaten uit de enquête onder paardenbedrijven en hun klanten.	blz 4
2.1 Lidmaatschappen, veiligheidscertificaten en erkend zijn als leerbedrijf.	blz 4
2.2 Aanwezigheid stagiaires en onbetaalde krachten.	blz 4
2.3 Aantallen paarden en mensen op de manege.	blz 4
2.4 Klanten	blz 5
2.5 Personeel en opleidingen.	blz 6
2.6 Veiligheidseisen.	blz 7
2.7 Veiligheidsvoorschriften.	blz 7
2.8 Veiligheidsvoorzieningen.	blz 8
2.9 Omgang met paarden in relatie met de veiligheid.	blz 8
2.10 Gebruik opleidingsplannen voor ruiters.	blz 9
2.11 Bewustwording veilige omgang paard.	blz 9
2.12 Informatie over de veiligheid.	blz 10
2.13 Medische omstandigheden of aandoeningen klant en communicatie hierover.	blz 10
2.14 Werkhouding, kledingvoorschriften en de naleving daarvan.	blz 11
2.15 Regels in verband met het buiten rijden.	blz 11
2.16 Ongevallenregistratie en plaatsgevonden ongevallen.	blz 12
3. Conclusies aanbevelingen en samenvatting.	blz 14

1. De enquête onder paardenbedrijven en hun klanten

1.1 Inleiding

Paardrijden is een populaire sport die in de loop der jaren toegankelijk is geworden voor een breder publiek. Dit houdt ook in dat mensen zonder ervaring steeds vaker in aanraking komen met het paard. Het toenemende aantal ongevallen waarbij een paard is betrokken en de ontwikkeling van deze nieuwe doelgroep, is een aanleiding voor de totstandkoming van dit project over veiligheid mens en paard. In dit project werken diverse onderwijsinstellingen, de FNRS, ZLTO, SVP en ondernemers samen aan een gemeenschappelijk doel; bewustwording van veiligheid realiseren bij onbewust onbekwame sporters, de maatschappij, de ondernemer en de toekomstige professionals. Door samen te werken denken de partijen de meest optimale manier van kennisontsluiting te creëren. Hiervoor is er een enquête ontwikkeld die de afgelopen zomerperiode is afgenomen bij ondernemers en hun klanten door heel Nederland. Het is belangrijk om hun visie en ervaringen mee te nemen in dit project.

1.2 Achtergrond

Het KIGO-project "Veiligheid Mens en Paard" is een project dat is opgezet met als doel het realiseren van bewustwording waardoor meer veiligheid voor mens, paard en omgeving wordt gecreëerd. De letters KIGO staan voor Kennisverspreiding en Innovatie Groen Onderwijs (voorheen RIGO). De subsidieregeling van het ministerie van LNV heeft als doel bestaande kennis beter te verspreiden en te benutten en innovaties in het groene onderwijs te stimuleren.

1.3 Steekproef

Het KIGO-project "paard en veiligheid" heeft in 2010 een steekproef gehouden onder 86 bedrijven naar een aantal aspecten die de veiligheid betreffen. De geïnterviewden waren meestal eigenaars cq bedrijfsleiders. Binnen een groot deel van de bedrijven zijn ook klanten ondervraagd, in totaal 428 klanten.

Die 86 bedrijven zijn ingedeeld zijn in 4 categorieën Te weten :

Type I: fokkerij of voortplanting (16)

Type II: sport en africhting van paarden (29)

Type III: diensten leveren aan particulieren (34)

Type IV: het houden van paarden is een nevenactiviteit op dat bedrijf (8)

Ten behoeve van de leesbaarheid worden deze groepen boven iedere bladzijde nog even genoemd.

Tevens zijn de bedrijven soms uitgesplitst op grootte bij de verwerking van de gegevens .

De gegevens uit het klantenonderzoek zijn *scheefgedrukt*.

Hierbij een aantal resultaten uit deze steekproef.

Type I: fokkerij of voortplanting
Type II: sport en africhting van paarden
Type III: diensten leveren aan particulieren
Type IV: het houden van paarden is een nevenactiviteit op dat bedrijf

2. Resultaten uit de enquête onder paardenbedrijven en hun klanten.

2.1 Lidmaatschappen, veiligheidscertificaten en erkend zijn als leerbedrijf.

In totaal is ongeveer de helft van de bedrijven aangesloten bij een branche organisatie. Hoe meer paarden op het bedrijf aanwezig zijn, hoe vaker men is aangesloten bij één van de brancheorganisaties. Bij type III bedrijven is de score bovengemiddeld, twee van de drie aangesloten bedrijven zijn lid. Bij de grotere bedrijven (50 en meer paarden) is dat bijna $\frac{3}{4}$.

Hetzelfde beeld zien we bij de aanwezigheid van een veiligheidscertificaat, ongeveer de helft van de bedrijven heeft dat. Van de grotere bedrijven heeft driekwart een veiligheidscertificaat en ca 80 procent van de type III bedrijven.

Driekwart van alle bedrijven is gecertificeerd als erkend leerbedrijf. Type II en III bedrijven scoren wat hoger dan gemiddeld, waarschijnlijk vanwege het vaker aanwezig zijn van stagiaires.

2.2 Aanwezigheid stagiaires en onbetaalde krachten.

Maar liefst 80 % van de bedrijven heeft stagiaires en iets meer dan de helft werkt met onbetaalde krachten. De meeste stagiaires en onbetaalde krachten zijn te vinden op type II en III bedrijven.

2.3 Aantallen paarden en mensen op de manege.

Opvallend is dat op alle bedrijfstypen ook paarden met een ander doel gehouden worden dan het doel van het hoofdbedrijfstype. Het gemiddelde bedrijf in de steekproef heeft 43 paarden, de bedrijfstypen I en III steken daar wat bovenuit met ruim 50 paarden gemiddeld.

Bij de mensen die het bedrijf bezoeken is duidelijk te zien dat, in relatie tot het aantal aanwezige paarden, de bedrijfstypen III en IV verreweg de meeste aanloop van mensen hebben. Gemiddeld ca 250 bezoekers en ca 210 ruiters per week bij type III bedrijven.

Kinderen onder de 12 jaar komen het meest op type III bedrijven (bijna 100%). Tweederde zegt speciale voorzieningen voor kinderen te treffen. Dit betreft meestal regels, een speciaal geselecteerd paardenbestand en extra begeleiding op stal. De bedrijfsgrootte heeft hier weinig invloed op.

Klanten met een verstandelijke beperking bezoeken ongeveer de helft van de type III bedrijven, maar 75% hiervan heeft geen speciale voorzieningen getroffen voor deze klanten.

Hetzelfde geldt voor mensen met een lichamelijke beperking. De minderheid van de type III bedrijven, die wel speciale voorzieningen treffen doen dat in de vorm van rolstoelvoorzieningen.

Type I: fokkerij of voortplanting
Type II: sport en africhting van paarden
Type III: diensten leveren aan particulieren
Type IV: het houden van paarden is een nevenactiviteit op dat bedrijf

2.4 Klanten

De helft van de geënquêteerde klanten noemt zich een gevorderde ruiter. Een op de vijf klanten gaat iedere dag met paarden om en ongeveer 30% van de klanten doet dat maar één dag per week. De helft van de klanten heeft minder dan 6 uur per week omgang met paarden. Ongeveer 90% is vrouw. De klanten gaan om met de volgende typen paarden:

Manegepaarden	50%
Pensionpaarden	28%
Trainingspaarden	13%

De klant bedrijft de volgende takken van paardensport:

Dressuur	63%
Recreatief buitenrijden	41%
Springen	28%

De overige disciplines worden veel minder beoefend.

De kostprijs bij de keuze van het bedrijf vindt 67% belangrijk tot zeer belangrijk .
De faciliteiten die een bedrijf biedt wordt door 72% van de klanten belangrijk tot zeer belangrijk gevonden. Een ruime 70% vindt het aanbod van paarden, de lestijden en de afstand tot de woning belangrijk bij de bedrijfskeuze.

Van de mensen vindt 63 % het belangrijk tot zeer belangrijk dat het bedrijf is aangesloten bij een branche organisatie. Het aantal FNRS sterren vindt 36% van de klanten belangrijk tot zeer belangrijk. Het hebben van een veiligheidscertificaat vindt meer dan driekwart van de klanten belangrijk tot zeer belangrijk.

De belangrijke taken, die een bedrijf kan doen voor de veiligheid, zijn volgens de klant:

Wat is het belang voor de veiligheid op het bedrijf van :	Positief antwoord:
Goede kwaliteit instructie	98 %
Geschiktheid van de paarden	96 %
Onderhoud harnachement	95 %
Voorschriften naleven	88 %
Inrichting stallen	88 %
Inrichting rijbaan	88 %
Inrichting buitenterrein	80 %
Opslag los materiaal	83 %

Type I: fokkerij of voortplanting
 Type II: sport en africhting van paarden
 Type III: diensten leveren aan particulieren
 Type IV: het houden van paarden is een nevenactiviteit op dat bedrijf

Als de klant gevraagd wordt hoe dit dan toegepast is op het bedrijf waar men komt is men in het algemeen behoorlijk tevreden. Toch kunnen veel dingen beter volgens de klant:

(Op een schaal van 1 tot 10)		
Hoe is het op u bedrijf gesteld met:	Geeft een <u>7 en lager</u>	Geeft een <u>6 en lager</u>
De kwaliteit van de instructie	21 %	8 %
Geschiktheid van de paarden	23 %	8 %
Het onderhoud van het harnachement	38 %	16 %
Naleven van de voorschriften	25 %	7 %
De inrichting van de stallen	32 %	13 %
De inrichting van de rijbaan	27 %	9 %
De inrichting van het buitenterrein	36 %	15 %
De opslag van los materiaal	38 %	14 %

We kunnen concluderen dat klanten het beste te spreken zijn over de zaken die ze het belangrijkste vinden (zoals goede instructie en goede paarden). Zaken waarover men het minst tevreden is, zijn het onderhoud van het harnachement, de inrichting van het buiten terrein en de stallen en de opslag van spullen.

2.5 Personeel en opleidingen.

Er werken in de sector nog steeds veel mensen zonder speciale opleiding dierenhouderij of paard. Ongeveer 1/3^e van het personeel heeft geen voor dit werk toegesneden opleiding genoten. Bij grotere bedrijven is dit iets beter en heeft 4/5^e zo'n opleiding sector gerelateerde opleiding genoten. Hoe groter de bedrijven hoe hoger in het algemeen het opleidingsniveau. Opvallende uitzondering zijn de kleinere (neven-)bedrijven, waar een opvallend hoger aantal mensen (1/6^e) zelfs universitair geschoold is. Dit geldt ook voor de bedrijven type I. Het hoogste niveau waarop instructiepersoneel is opgeleid op type III bedrijven is in 70 % van de gevallen MBO 3 en 4 of de gelijkwaardige Orun-opleiding (Stichting Opleiding Ruitersport Unie Nederland). Maar toch ook nog is er in 30 % van de gevallen sprake van lager opleidingsniveau.

Van de klanten zegt 82% dat er altijd een geschoolde medewerker aanwezig is.

In 97 % van de gevallen is er volgens de eigenaar van type III bedrijven personeel aanwezig dat de veiligheid kan waarborgen.

Uit het klantenonderzoek blijkt dat 81% van de klanten zegt, dat er altijd iemand op het bedrijf aanwezig is die de veiligheid kan waarborgen, 13 % weet dat niet en 6% vindt van niet

Type I: fokkerij of voortplanting
Type II: sport en africhting van paarden
Type III: diensten leveren aan particulieren
Type IV: het houden van paarden is een nevenactiviteit op dat bedrijf

2.6 Veiligheidseisen.

Slechts 32% van de bedrijven zegt aangesloten te zijn bij een arbodienst. Op bedrijven type III is dat iets meer, namelijk 41%. De verklaring daarvan zit waarschijnlijk in het feit dat de meeste bedrijven niet heel veel personeelsleden hebben.

Slechts 52 % van alle bedrijven bezit een risico inventarisatie. Op bedrijven type III is dat weliswaar hoger, namelijk 70%. Daar moeten dan wel twee zaken bij opgemerkt worden:

1. Dat de hoeveelheid interactie tussen mens en paard daar een veelvoud is, van die op de andere bedrijfstypen.
2. Dat wettelijk de risico inventarisatie en evaluatie (RIE) voor alle bedrijven verplicht is, ook al mogen kleine bedrijven dat in eigen beheer uitvoeren.

Bedrijfshulpverleners (BHV-ers) met certificaat komen gelukkig meer voor op de bedrijven, gemiddeld 80 % van de bedrijven heeft een BHV-er. Ook hier weer het beeld dat bedrijven type III een hoger percentage scoren (94%). Zo ook de bedrijven met meer paarden (86 % van de bedrijven met meer dan 51 paarden). Van de bedrijven houdt 80 % van de type III bedrijven zicht op de periodieke herhaling van het BHV-certificaat tegenover ongeveer 65 % van alle andere bedrijven. Driekwart van de bedrijven vindt de BHV-cursus toereikend. De helft van de bedrijfsleiders vindt de BHV-cursus redelijk bijdragen aan de veiligheid. Slechts 8 % van alle cursisten mist zaken in de BHV-cursus. Ongeveer 40 % van de geïnterviewde bedrijven zijn NIET op de hoogte van de BHV-cursus speciaal voor de paardenhouderij. *Uit het klantenonderzoek blijkt dat 40 % niet weet of er een BHV-er aanwezig is op het bedrijf, 50 % geeft aan dat die er wel is en een kleine 10 % zegt dat er niet een aanwezig is.*

2.7 Veiligheidsvoorschriften.

Het gebruik van veiligheidsvoorschriften in het bedrijf is voor de type I en II bedrijven 70 %. Van de type III bedrijven maakt 90 % ervan gebruik. Ook voor de bedrijven met paarden als neven activiteit is dat opmerkelijk genoeg ca 90 %

Van alle bedrijven met veiligheidsregels geeft het overgrote deel aan GEEN gebruik te maken van de veiligheidsvoorschriften van de SVP (Stichting Veilige Paardensport) of de FNRS (Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra) maar van zelf opgestelde veiligheidsvoorschriften.

De uitzondering hierop vormen bedrijven type III waar bijna de helft van de geënquêteerden gebruik maakt van de FNRS regels. Communicatie over deze voorschriften gebeurt bij meer dan de helft van alle bedrijven mondeling (!) en ook voor de helft van de bedrijven door middel van een prikbord.

Informatieboekjes, websites en andere manieren gebruikt men elk in ongeveer 20 % van de gevallen.

Type I: fokkerij of voortplanting

Type II: sport en africhting van paarden

Type III: diensten leveren aan particulieren

Type IV: het houden van paarden is een nevenactiviteit op dat bedrijf

Ook hier weer hogere percentages voor de bedrijven type III die diensten aan particulieren verrichten. Een prikbord is in ruim 80 % van de gevallen een communicatiemiddel, mondeling communiceert 70%, bijna de helft heeft een informatie boekje en 35 % heeft info op een website.

Uit het klanten onderzoek blijkt dat 5% van de klanten niet weet dat er huisregels of veiligheidsvoorschriften zijn. 94 % is er wel mee bekend en minder dan 1 % zegt dat ze er niet zijn.

2.8 Veiligheidsvoorzieningen.

Verbandtrommels staan op 100% van de bedrijven, op ongeveer 90 % is een brandblusser aanwezig. Bij zaken als vluchtwegaanduiding, noodverlichting en calamiteitenplan is de score aanzienlijk lager. Ook hier geldt weer, hoe groter het bedrijf, hoe hoger het percentage bedrijven waar deze drie zaken aanwezig zijn. Ook scoort type III hoger, maar op ongeveer 1 van de 6 bedrijven is geen noodverlichting, zo ook bij 1 op de 6 bedrijven geen calamiteitenplan en zo ook bij ruim 1 op de 6 bedrijven geen vluchtweg aanduiding. Een defibrillator is op 12% van de type III bedrijven te vinden.

2.9 Omgang met paarden in relatie met de veiligheid.

Op bedrijven waar het publiek les krijgt in het paardrijden als belangrijkste activiteit (op type III en IV bedrijven) is wat specifiek gevraagd naar de manier waarop ruiter en paard bij elkaar ingedeeld worden.

Natuurlijk waren meerdere criteria mogelijk. Op Type III bedrijven is het belangrijkste indeelcriterium die op rijervaring (71 %) Op afstand gevolgd door het rijden op eigen paard (38%) en het rouleren van paard(32%) Zowel het indeelcriterium vrije paardkeuze als het criterium keuze voor een vast paard scoren lager met beiden (18%)

Op type IV bedrijven is een veel minder doordachte strategie ten aanzien van de paardkeuze.

Een deel wordt misschien veroorzaakt door het geringere aantal paarden. Maar niet één indelingscriterium komt boven de 25 % Dit kan niet anders betekenen als dat er minder bewust over dit veiligheidsaspect wordt nagedacht.

Klanten geven aan in 38% van de gevallen op een eigen of geleend paard te rijden, vrije paardkeuze geldt voor 15 % en een vast manegepaard voor 19%, 28% rouleert van paard. Deze cijfers komen goed overeen met de opgave van de bedrijven. Ook geeft 94% aan dat er een goede combinatie paard/ruiter wordt gemaakt.

Bij de afspraken over de paarden in de baan op type III bedrijven, zegt 87 % het aantal paarden in de baan af te stemmen op het niveau van de ruiters, 90 % heeft regels ten aanzien van de leswisseling en 74% heeft afspraken over het op- en afstijgen, zo ook (74%) over het afsluiten van de omheining.

Het maximum aantal paarden tijdens de leswisselingen is iets waar maar 44% regels over heeft. Iets om in de conclusies op terug te komen lijkt me. Ook hier geldt weer dat op type IV bedrijven de percentages heel veel lager liggen.

Type I: fokkerij of voortplanting
 Type II: sport en africhting van paarden
 Type III: diensten leveren aan particulieren
 Type IV: het houden van paarden is een nevenactiviteit op dat bedrijf

De sport en africhtingbedrijven (type II) zijn ondervraagd over hun adviezen ten aanzien van ruiter en paard. De uitkomst hiervan is dat 97 % bij de aankoop van een paard adviezen geeft. In 59 % van de gevallen wordt er geadviseerd naar aanleiding van het niveau van de ruiter/koper en de match ruiter/koper en paard. Ook mag het paard in ca 60 % van de gevallen uitgeprobeerd worden. Slechts bij 7 % van de verkopen mag het paard mee op proef. Rijlessen bij een aankoop wordt door 24% van die bedrijven gegeven.

2.10 Gebruik opleidingsplannen voor ruiters.

Van alle bedrijven (dit is zonder de fokbedrijven, want die zijn hierop niet onderzocht) maakt slechts 33% gebruik van een structurele ruiteropleiding of opleidingsplan. Type III bedrijven scoren iets hoger nl. 53 %. Het opleidingsplan van de FNRS wordt gevolgd door 38 % van de type III bedrijven. Het opleidingsplan van de KNHS (Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie) door 6% van de Type III bedrijven. Conclusie mag wel zijn dat de opleidingen weinig planmatig zijn en er dus ook minder kansen liggen om het onderdeel veiligheid in te bouwen in de opleidingen.

2.11 Bewustwording veilige omgang paard.

Op de vraag op welke manier men de klanten bewust maakt van een veilige omgang met het paard komen de volgende percentages naar voren. Grote en kleine bedrijven wijken niet veel van elkaar af op dit punt.

	Type II	Type III	Type IV	Klanten
	Percentage ja	Percentage ja	Percentage ja	Percentage ja
Introductielessen	7	56	38	23
Schrift. voorlichting	3	35	0	17
Schrift. lesmateriaal	3	26	13	6
Waarschuwborden	7	35	0	14
Stalregels	72	88	75	44
Rijbaanregels	45	88	63	37
Regels buiten rijden	7	65	25	21
Opzadelcusus	10	53	38	---

Opvallend is dat het voor de meeste bedrijven genoeg lijkt om stalregels en rijbaanregels te stellen, eventueel introductielessen. Er blijven dus kansen liggen om de veiligheid op andere manieren onder de aandacht te brengen. Ook is het merkwaardig dat de beleving van de klanten over hoe ze bewust gemaakt zijn van een veilige omgang, veel lagere percentages te zien geven dan die van de bedrijven. De verklaring hiervoor is waarschijnlijk dat de bewustmaking wel aangeboden wordt, maar niet altijd tot bewustzijn op dit gebied leidt.

Ook dit pleit voor intensiever gebruik van meerdere manieren om de veiligheid onder de aandacht te brengen.

Van de klanten vindt 83% dat zij erop worden aangesproken als zij zich niet aan de regels houden 15% weet dat niet.

Type I: fokkerij of voortplanting
 Type II: sport en africhting van paarden
 Type III: diensten leveren aan particulieren
 Type IV: het houden van paarden is een nevenactiviteit op dat bedrijf

2.12 Informatie over de veiligheid.

Op de vraag: "Welke	Type II	Type III	Type IV
	Percentage ja	Percentage ja	Percentage ja
Posters	0	35	13
Flyers	7	29	0
Boeken	3	26	25
Tijdschriften	10	32	0
Kranten	0	3	0
Instructiefilm	0	12	13
Website	21	32	25
Overigen	66	26	88

Hier ook weer de conclusie dat veel bedrijven kansen laten liggen om veiligheid in zijn algemeenheid meer onder de aandacht te brengen.

2.13 Medische omstandigheden of aandoeningen klant en communicatie hierover.

59% van de type III bedrijven geeft aan dat het initiatief voor het melden van een medische aandoening en/of medicijngebruik bij de klant ligt.

Slechts 18% regelt dat met een intakeformulier en 15% gebruikt het FNRS-ruiterpaspoort.

Als bekend is dat klanten een medische aandoening hebben worden ze wel vaak geadviseerd door de manege in ruim 90% van de gevallen.

Op de vraag of ze een medische aandoening hebben, geeft 12% van de klanten "ja" als antwoord. Van die mensen zegt 63% dat het bedrijf daarvan op de hoogte is. De invloed van de eigen gezondheid op de veiligheid wordt door meer dan 90% van de klanten belangrijk tot zeer belangrijk gevonden.

Conclusie is, dat het voor de veiligheid belangrijk kan zijn om standaard informatie over gezondheid van de klant in te winnen.

Op de vraag of het bedrijf voldoende aandacht geeft aan de fitheid van de ruiter geeft slechts 38% van de klanten een positief antwoord

Type I: fokkerij of voortplanting
 Type II: sport en africhting van paarden
 Type III: diensten leveren aan particulieren
 Type IV: het houden van paarden is een nevenactiviteit op dat bedrijf

2.14 Werkhouding, kledingvoorschriften en de naleving daarvan.

Ongeveer 60% van de bedrijven geeft aan dat werkhouding onderdeel uitmaakt van het lesprogramma.

Over de kleding voorschriften geeft 68% van de bedrijven aan dat ze die hebben. De type III bedrijven springen daar boven uit met 94%.

Op de vraag: “Zo ja welke kledingvoorschriften zijn er” kwamen de volgende antwoorden :

	Type I	Type II	Type III	Type IV
	Percentage ja	Percentage ja	Percentage ja	Percentage ja
Goedgekeurde cap	50	19	91	50
Veilig schoeisel	50	15	85	50
Geen losse kleding	38	11	71	13
Geen uitstekende	44	13	62	25

Klanten geven aan in 95% van de gevallen bekend te zijn met de kleding voorschriften. Zelf leeft 90% van de klanten de voorschriften na. 60% van de mensen denkt dat de voorschriften door alle klanten goed worden nageleefd en 16 % denkt van niet. De rest weet het niet.

2.15 Regels in verband met het buiten rijden

Niet alleen op de bedrijven gelden regels, maar ook erbuiten, controle en handhaving hiervan is voor de bedrijven natuurlijk moeilijk, er is wel gevraagd hoe de klanten attent worden gemaakt op de regels.

Hoe attent gemaakt op buitenrijregels	Type III	Type IV	<i>Klanten</i>
	Percentage	Percentage	Percentage
Schriftelijk	24	0	11
Regels hangen op zichtbare plaats	47	13	31
Mondeling	47	75	34
Anders	12	0	3
Niet van toepassing	18	25	12

Type I: fokkerij of voortplanting
 Type II: sport en africhting van paarden
 Type III: diensten leveren aan particulieren
 Type IV: het houden van paarden is een nevenactiviteit op dat bedrijf

2.16 Ongevallenregistratie en plaatsgevonden ongevallen

Van alle bedrijven houdt **slechts** 39 % een ongevallenregistratie bij type III steekt daar met 74 % daar ver boven uit. **Hoe** er geregistreerd wordt blijkt uit de volgende tabel:

Categorie geregistreerde ongevallen	Type I	Type II	Type III	Type IV
	Percentage ja	Percentage ja	Percentage ja	Percentage ja
Niet ernstig (Blauwe plek, schram geen bezoek medische instelling)	0	17	41	25
Zorgelijk (bezoek eerste hulp of huisartsenpost, ambulance)	0	17	68	0
Ernstig (Min 1 nacht ziekenhuisopname)	0	14	62	25
Dodelijk	0	10	56	25

De percentages van de bedrijven met goede registratie van ongevallen zijn absoluut laag te noemen.

Behalve naar de registratie is ook gevraagd naar het aantal ongevallen die hebben plaatsgevonden in het afgelopen jaar.

Tijdens het paardrijden :

<u>Ongevallen het afgelopen jaar tijdens het rijden</u>	Alle bedrijven	Type I	Type II	Type III	Type IV
Niet ernstig (Blauwe plek, schram geen bezoek medische instelling)	7,4	1,0	2,9	11,3	16,0
Zorgelijk (bezoek eerste hulp of huisartsenpost, ambulance)	1,1	< 1	< 1	2,0	1,4
Ernstig (Min 1 nacht ziekenhuisopname)	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1
Dodelijk	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1

Type I: fokkerij of voortplanting
 Type II: sport en africhting van paarden
 Type III: diensten leveren aan particulieren
 Type IV: het houden van paarden is een nevenactiviteit op dat bedrijf

Tijdens de omgang met het paard :

<u>Ongevallen het afgelopen jaar tijdens de omgang met het paard</u>	Alle bedrijven	Type I	Type II	Type III	Type IV
Niet ernstig (Blauwe plek, schram geen bezoek medische instelling)	3,5	1,5	3,3	4,7	2,4
Zorgelijk (bezoek eerste hulp of huisartsenpost, ambulance)	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1
Ernstig (Min 1 nacht ziekenhuisopname)	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1
Dodelijk	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1

Ook in het klantenonderzoek zijn vragen gesteld over de hoeveelheid ongevallen die de klant **zelf** in het **afgelopen half jaar** zijn overkomen :

<u>Ongevallen tijdens het rijden</u>		<u>Ongevallen tijdens de omgang met het paard</u>	
Niet ernstig (Blauwe plek, schram geen bezoek medische instelling)	25,2 % één of meerdere malen	Niet ernstig (Blauwe plek, schram geen bezoek medische instelling)	19,4 % één of meerdere malen
Zorgelijk (bezoek eerste hulp of huisartsenpost, ambulance)	7,4 % wel	Zorgelijk (bezoek eerste hulp of huisartsenpost, ambulance)	4,0 % wel
Ernstig (Min 1 nacht ziekenhuisopname)	1,8 % wel	Ernstig (Min 1 nacht ziekenhuisopname)	1,3 % wel

Klanten geven dus aanzienlijk hogere getallen, het is logisch dat bedrijven niet op de hoogte zijn van iedere schram of buil en ook kunnen ongevallen buiten het bedrijf zijn gebeurd. Maar ook het aantal zorgelijke en ernstige ongevallen geeft toch wel een heel groot verschil te zien.

Bijvoorbeeld : Het gemiddelde (type III) bedrijf zegt bijvoorbeeld 2 zorgelijke ongevallen per jaar mee te maken, die tijdens het paardrijden gebeurden, *terwijl 7,4 % van de klanten zegt het afgelopen half jaar zelf zo'n ongeluk te hebben meegemaakt.* (Als het niet zo'n ernstig onderwerp was zou je met een beetje humor op grond van dit verschil kunnen stellen dat de gemiddelde type III manege gezien dit getal waarschijnlijk dus slechts ongeveer 20 klanten per jaar over de vloer krijgt, we weten dat zo'n getal totaal niet klopt). *Als we de klanten vragen naar het aantal zorgelijk ongevallen waarvan de klanten het afgelopen jaar getuige waren zegt 20 % getuige te zijn geweest van zo'n zorgelijk ongeluk tijdens het paardrijden. Op de vraag aan de klant of hij tevreden is over de manier waarop het bedrijf reageert op ongevallen geeft ca 10 % aan zeer ontevreden te zijn en slechts 25 % is tevreden tot zeer tevreden. Wel vindt bijna iedereen dat de bedrijven adequaat reageren na een ongeval.*

Type I: fokkerij of voortplanting

Type II: sport en africhting van paarden

Type III: diensten leveren aan particulieren

Type IV: het houden van paarden is een nevenactiviteit op dat bedrijf

3. Conclusies aanbevelingen en samenvatting

In het algemeen is het redelijk gesteld met het veiligheidsbewustzijn ten aanzien van paarden.

Veel publieksbedrijven (Type III) hebben bijvoorbeeld een veiligheidscertificaat, vooral de grotere en de georganiseerde. Toch treed in relatie met de hoeveelheid ruiters en bezoekers de paradox op dat het hoogste veiligheidsbewustzijn op dat soort bedrijven niet noodzakelijkerwijs leidt tot de veiligste situatie.

Om het in gewone mensentaal te zeggen, als 80 % van de zaken perfect voor elkaar is, dan is de overige 20 % verantwoordelijk voor veel en misschien makkelijk voorkombaar leed.

Wat te denken van 6 % van de type III bedrijven die geen BHV-er in huis heeft, of de 30 % van die bedrijven die hun risico's niet hebben geïnventariseerd. Of 10 % die geen gebruik maakt van regels en voorschriften. De grote hoeveelheid klanten op die bedrijven rechtvaardigt een stevig streven naar 100 % goed, bij al deze zaken.

Grote en makkelijk te halen veiligheidswinst zit er ook in het stellen van regels over het aantal paarden in de bak tijdens leswisselingen en de keuze van het paard bij de ruiter.

Ook relatief simpel te halen veiligheidswinst voor de bedrijven is, zet de veiligheid *overal en op meer manieren* op de kaart. Dit kan door het ophangen van posters, waarschuwborden, schriftelijke voorlichting en echt niet alleen mondeling tijdens de lessen.

Ook het helderder onder ogen brengen van regels en buitenrijregels kan kennis en inzicht hierover bij de klant verhogen.

De medische kennis van de klant kan structureel ingewonnen worden, daar is weinig oog voor terwijl dat toch echt heel erg van belang is.

De registratie van ongevallen schiet heel erg tekort, of het schaamte is of men het echt niet weet, of dat men bang is dat paardrijden aan populariteit inboet is in deze enquête niet onderzocht. Wat we wel ontdekten is dat er op dit punt een heel erg groot verschil zit tussen de waarneming van de bedrijven en die van hun klanten. Beter registreren leidt juist tot meer inzicht bij bedrijven, en grotere kansen op preventie van ongevallen.

Klanten letten bij veiligheidszaken vooral op dingen, die ze zelf kunnen waarnemen zoals b.v. slecht harnachement, inrichting en opslag, er is een groot vertrouwen in het personeel, als het om de veiligheid gaat. Hopelijk zullen de bedrijven dat vertrouwen niet beschamen.